

מדינת ישראל

משרד החינוך

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
 ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
 מועד הבחינה: קיץ תשע"ג, 2013
 מספר השאלון: 133,001106

תנ"ך

יחידת הלימוד השלישית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
 - ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
 פרק ראשון – (20x3) – 60 נקודות
 פרק שני – (20x2) – 40 נקודות
 סה"כ – 100 נקודות
 - ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
 - ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
 (2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.
- הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
 שום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (60 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שלוש מהשאלות 1-4.
 בכל שאלה שבחרת, ענה על שניים מהסעיפים א-ג.
 (לכל סעיף — 10 נקודות; סה"כ לכל שאלה — 20 נקודות)

1. קרא בראשית, כ'.

א וַיִּסַּע מִשֵּׁם אַבְרָהָם
 ב אֶרְצָה הַנְּגֹב וַיֵּשֶׁב בֵּין־קִדְשׁ וּבֵין שׁוּר וַיִּגַּר בְּגֹרֶר: וַיֹּאמֶר
 אַבְרָהָם אֶל־שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אַחְתִּי הוּא וַיִּשְׁלַח אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ
 ג גֹּרֶר וַיִּקַּח אֶת־שָׂרָה: וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל־אֲבִימֶלֶךְ בַּחלוֹם הַלַּיְלָה
 וַיֹּאמֶר לוֹ הֲנִךְ מֵת עַל־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־לָקַחְתָּ וְהוּא בַּעֲלַת בַּעַל:
 ד וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הֲגֹי גַם־צְדִיק תִּהְרָג:
 ה הֲלֹא הוּא אָמַרְלִי אַחְתִּי הוּא וְהִיא־גַם־הוּא אָמְרָה אַחִי הוּא
 ו בְּתַסְלִבְכִי וּבְנִקְוֹן כַּפֵּי עֲשִׂיתִי זֹאת: וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים
 בַּחלוֹם גַּם אֲנֹכִי יָדַעְתִּי כִּי בְתַסְלִבְכֶּךָ עֲשִׂיתָ זֹאת וְאַחֲשֶׁךְ
 ז גַּם־אֲנֹכִי אוֹתְךָ מִחַטּוֹ־לִי עַל־כֵּן לֹא־נִתְּתִיךָ לְנֶגַע אֵלֶיהָ:
 ח וְעַתָּה הֵשֶׁב אִשְׁתְּ־הָאִישׁ כִּי־נִבְיָא הוּא וַיִּתְפַּלֵּל בַּעֲדֶךָ וַחַיָּה
 ט וְאִם־אֵינְךָ מְשִׁיב דָּע כִּי־מוֹת תָּמוּת אַתָּה וְכֹל־אֲשֶׁר־לָךְ:
 י וַיִּשְׁכַּם אֲבִימֶלֶךְ בַּבֶּקֶר וַיִּקְרָא לְכָל־עֲבָדָיו וַיְדַבֵּר אֶת־כָּל־
 יא הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאָזְנֵיהֶם וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים מְאֹד: וַיִּקְרָא
 יב אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ מִדַּע־עֲשִׂיתָ לָנוּ וּמַה־חָטַאתִי לָךְ
 יג כִּי־הִבַּאתָ עָלַי וְעַל־מַמְלַכְתִּי חֲטָאָה גְדוֹלָה מַעֲשִׂים אֲשֶׁר לֹא־
 יד יַעֲשׂוּ עֲשִׂיתָ עִמָּדִי: וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל־אַבְרָהָם מַה רָאִיתָ
 טו כִּי עֲשִׂיתָ אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם כִּי אָמַרְתִּי רַק
 טז אֵין־יָרְאתָ אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְהִרְגוּנִי עַל־דְּבַר אִשְׁתִּי: וְגַם־
 יז אָמְנָה אַחְתִּי בֶת־אָבִי הוּא אֵךְ לֹא בֶת־אָמִי וַתְּהִילִי לְאִשָּׁה:
 יח וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִתְעַו אֲתִי אֱלֹהִים מִבֵּית אָבִי וְאָמַר לֵה זֶה
 יט חֲסֹדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשִׂי עִמָּדִי אֵל כָּל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר נִבְּוֵא שְׁמָה
 כ אָמַרְלִי אַחִי הוּא: וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ צֹאן וּבָקָר וְעֲבָדִים וּשְׂפֹתָת

תנ"ך, קיץ תשע"ג, מס' 133,001106

- 3 -

טו וַיִּתֵּן לְאַבְרָהָם וַיֵּשֶׁב לוֹ אֶת שְׂרָה אִשְׁתּוֹ: וַיֹּאמֶר אַבְיִמֶלֶךְ
 טז הֲנֵה אֲרִצִּי לְפָנֶיךָ בְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ שֵׁב: וּלְשָׂרָה אָמַר הֲנֵה נָתַתִּי
 זך אֵלַי כְּסֵף לְאַחֶיךָ הֲנֵה הוּא-לְךָ כְּסוּת עֵינַיִם לְכֹל אֲשֶׁר אֲתָךְ
 יח וְאֶת-כָּל וְנִכְחַת: וַיִּתְּפֹלל אַבְרָהָם אֶל-הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים
 יח אֶת-אַבְיִמֶלֶךְ וְאֶת-אִשְׁתּוֹ וְאִמְהַתָּיו וַיֵּלְדוּ: כִּי-עָצַר עָצָר
 ה' בְּעַד כָּל-רַחֵם לְבַיִת אַבְיִמֶלֶךְ עַל-דְּבַר שְׂרָה אִשְׁת
 אַבְרָהָם:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

- א. (1) קרא פסוקים 3-7, 14 בקטע שלפניך.
 מהי מטרת החלום? האם הושגה? הוכח את דבריך. (6 נקודות)
- (2) קרא פסוק 11 בקטע שלפניך.
 על פי הסיפור, האם לדעתך החשש של אברהם בנוגע לאנשי גרר היה מוצדק?
 נמק את דבריך.
 (4 נקודות)
- ב. על אברהם נאמר כי היה נביא (פסוק 7). קרא את המדרש שלפניך.
 "זיבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה... מה בין נביאי ישראל לנביאי אומות העולם...
 ורבותנו אמרו: [משל] למלך שהיה לו אישה ופילגש, כשהוא הולך אצל אשתו הוא הולך בפרהסיא
 (= באופן גלוי), וכשהוא הולך אצל שפחתו (= פילגשו) הולך במטמוניות (= בסתר), כך אין הקדוש
 ברוך הוא נגלה על אומות העולם אלא בלילה."
 (מדרש רבת, וירא, נ"ב, ה')
- (1) קרא פסוק 3 בקטע שלפניך.
 מה בפסוק זה עורר את השאלה המועלית במדרש? הסבר. (5 נקודות)
- (2) הסבר כיצד המדרש מדגיש את המעמד של אברהם לעומת המעמד של אבימלך.
 (5 נקודות)
- ג. קרא פסוקים 5-6 בקטע שלפניך.
 בפסוק 5 אבימלך מבהיר את כוונת מעשהו באמצעות שני צירופי מילים, ובפסוק 6
 ה' מזכיר רק אחד מצירופי המילים האלה.
 (1) איזה מצירופי המילים התסביר ה' ? (4 נקודות)
- (2) ה' מבהיר בדבריו מדוע לא נגע אבימלך בשרה.
 כיצד הבהרה זו יכולה להסביר את השמטת צירוף המילים שציינת בסעיף (1)?
 (6 נקודות)

2. קרא בראשית, ל"ג, 1-11.

א וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען: אלה ותלדות
 ב יעקב יוסף בן-שבע-עשרה שנה היה רעה את-אחיו בצאן
 ג והוא נער את-בני בלהה ואת-בני זלפה נשי אביו ויבא
 ד יוסף את-דבתם רעה אל-אביהם: וישאל אהב את-יוסף
 ה מכל-בניו כי-בן-זקנים הוא לו ועשה לו פתנת פסים: ויראו
 ו אחיו כי-אתו אהב אביהם מכל-אחיו וישנאו אתו ולא
 ז יכלו דברו לשלם: ויחלם יוסף חלום ויגד לאחיו ויוספו
 ח עוד שנא אתו: ויאמר אליהם שמעו-נא החלום הזה אשר
 ט חלמתי: והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה
 י קמה אלמתי וגם נצבה והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחוין
 יא לאלמתי: ויאמרו לו אחיו המלך תמלך עלינו אם-משול
 יב תמשל בנו ויוספו עוד שנא אתו על-חלמתי ועל-דבריו:
 יג ויחלם עוד חלום אחר ויספר אתו לאחיו ויאמר הנה חלמתי
 יד חלום עוד והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים
 טו לי: ויספר אל-אביו ואל-אחיו ויגד-בו אביו ויאמר לו מה
 טז החלום הזה אשר חלמת הבוא נבוא אני ואמך ואחיך
 יז להשתחוות לך ארצה: ויקנאו-בו אחיו ואביו שמר את-
 יח הדבר:

תנ"ך, קיץ תשע"ג, מס' 133,001106

- 5 -

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. (1) קרא פסוקים 2-8 בקטע שלפניך.

כיצד החלום הראשון של יוסף מבטא את היחסים בינו לבין משפחתו במציאות?
פרט את דבריך, ובסס אותם על הכתוב. (5 נקודות)

(2) הבא שתי הוכחות שבחלום השני (פסוק 9) מעמדו של יוסף בעיני עצמו רם יותר
ממעמדו בחלום הראשון (פסוק 7). (5 נקודות)

ב. (1) קרא גם בראשית, כ"ח, 10-16.

ציין הבדל עקרוני אחד בין החלום הנזכר בקטע זה ובין חלומות יוסף בקטע שלפניך.
בסס את דבריך על הכתוב.
(5 נקודות)

(2) בספר חלומות אכדי כתוב: "אם [בחלומן] הוא יורד לשאול, ימיו יהיו ארוכים. אם [בחלומן]
הוא הולך לארץ שאין ממנה שיבה, ימיו יהיו ארוכים".

(מתוך: נ' שופק, "עיון מחדש בחלומות השרים ופרעה בסיפור יוסף")

האם תגובת האחים ותגובת האב על חלומות יוסף בקטע שלפניך עולה בקנה אחד עם
דרך פתרון החלומות שמציע ספר החלומות האכדי? נמק את דבריך. (5 נקודות)

ג. קרא פסוק 10 בקטע שלפניך ואת שני הפירושים שלפניך.

בד"ק: אני ואמך - כשם שאי אפשר לאמך שכבר מתה, כשם שבטל החלום בזה, כך בטל
כולו.

ראב"ע: אני ואמך - על בלהה שפחת אמו שגידלה אותו.

לדעת מי מן הפרשנים האלה יעקב סבור שהחלום של יוסף אינו חלום אמת? נמק את דבריך.

3. קרא בראשית, מ', 8-23.

ח וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו חֲלוֹם
 חֲלֵמְנוּ וּפְתָר אֵין אִתּוֹ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יוֹסֵף הֲלוֹא לֵאלֹהִים
 ט פְּתַרְנִים סִפְרוּנָא לִי: וַיִּסְפֹּר שְׂרֵה־מִשְׁקִים אֶת־חֲלֹמֹו לְיוֹסֵף
 י וַיֹּאמֶר לוֹ בְּחִלּוֹמֵי וְהִנֵּה־גֹפֶן לְפָנַי: וּבְגֹפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִים
 יא וְהוּא כְּפָרְחַת עָלְתָה נֹצֵה הַבְּשִׁילוֹ אֲשַׁכְּלֶתְיָה עֲנָבִים: וְכֹס
 יב פְּרֹעָה בְּיָדֵי וְאָקַח אֶת־הָעֲנָבִים וְאֲשַׁחַט אֹתָם אֶל־כֹּס פְּרֹעָה
 יג וְאֵתָן אֶת־הַכֹּס עַל־כַּף פְּרֹעָה: וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף זֶה פְּתַרְנִי
 יד שְׁלֹשֶׁת הַשָּׂרְגִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם: בְּעוֹד וְשְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא
 טו פְּרֹעָה אֶת־רֹאשְׁךָ וְהִשִּׁיבְךָ עַל־כַּנְךָ וְנָתַתְּ כֹּס־פְּרֹעָה בְּיָדֹו
 טז כַּמִּשְׁפֵּט הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיִיתָ מִשְׁקָהוּ: כִּי אִם־זָכַרְתִּי אֶתְךָ
 טז כְּאִשֶּׁר יֵיטֵב לְךָ וְעָשִׂיתָ־נָא עִמָּדֵי חֶסֶד וְהִזְכַּרְתִּנִי אֶל־פְּרֹעָה
 טז וְהוֹצֵאתִנִי מִן־הַבַּיִת הַזֶּה: כִּי־גָנַב גָּנַבְתִּי מֵאֶרֶץ הָעִבְרָיִם
 טז וְגַם־פָּה לֹא־עָשִׂיתִי מֵאוֹמָה כִּי־שָׁמָו אֹתִי בְּבוֹד: וַיְרֵא שֵׁר־
 טז הָאֲפִים כִּי טוֹב פָּתַר וַיֹּאמֶר אֶל־יוֹסֵף אַף־אֲנִי בְּחִלּוֹמֵי וְהִנֵּה
 טז שְׁלֹשָׁה סְלֵי חֲרִי עַל־רֹאשִׁי: וּבִסֶּל הָעֲלִיזִין מִכָּל מֵאֲכַל פְּרֹעָה
 טז מַעֲשֶׂה אִפֶּה וְהָעוֹף אֲכִל אֹתָם מִן־הַסֶּל מֵעַל רֹאשִׁי: וַיַּעַן
 טז יוֹסֵף וַיֹּאמֶר זֶה פְּתַרְנִי שְׁלֹשֶׁת הַסֶּלִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם:
 טז בְּעוֹד וְשְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פְּרֹעָה אֶת־רֹאשְׁךָ מֵעַלְיֶךָ וְתִלְהָ
 טז אוֹתְךָ עַל־עֵץ וְאֲכַל הָעוֹף אֶת־בִּשְׂרְךָ מֵעַלְיֶךָ: וַיְהִי וּבַיּוֹם
 טז הַשְּׁלִישִׁי יוֹם הַלְדַת אֶת־פְּרֹעָה וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכָל־עַבְדָּיו
 טז וַיִּשָּׂא אֶת־רֹאשׁוֹ שֶׁר הַמִּשְׁקִים וְאֶת־רֹאשׁ שֶׁר הָאֲפִים בְּתוֹךְ
 טז עַבְדָּיו: וַיָּשָׁב אֶת־שֶׁר הַמִּשְׁקִים עַל־מִשְׁקָהוּ וַיִּתֵּן הַכֹּס עַל־
 טז כַּף פְּרֹעָה: וְאֵת שֶׁר הָאֲפִים תִּלְהָ כְּאִשֶּׁר פָּתַר לָהֶם יוֹסֵף:
 טז וְלֹא־זָכַר שְׂרֵה־הַמִּשְׁקִים אֶת־יוֹסֵף וַיִּשְׁכַּחְהוּ:

תנ"ך, קיץ תשע"ג, מס' 133,001106

- 7 -

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

- א. (1) קרא פסוקים 9-11, 16-17 בקטע שלפניך.
 על פי פסוקים אלה, הסבר מדוע חשב שר האופים שפתרון חלומו יהיה דומה לפתרון החלום של שר המשקים. (5 נקודות)
- (2) בפסוקים 13, 19 בקטע שלפניך נזכר הביטוי "ישא פרעה את ראשך". כיצד השימוש בביטוי זה מדגיש את ההבדל בפתרון של כל חלום? (5 נקודות)
- ב. (1) קרא פסוקים 14-15 בקטע שלפניך.
 הסבר מה ביקש יוסף משר המשקים. (3 נקודות)
- (2) קרא גם בראשית, מ"א, 9.
 יש הטוענים ששר המשקים בדבריו בפסוק זה מתייחס למסופר בבראשית, מ', 1-3, ויש הטוענים שהוא מתייחס למסופר בפסוק 23 בקטע שלפניך.
 הסבר מהו החטא של שר המשקים, על פי כל אחת מן הטענות. (7 נקודות)
- ג. "ויאמר אליהם יוסף הלוא לאלהים פתונים ספרו נא לי" (פסוק 8).
 (1) מהי הסתירה לכאורה בין החלק הראשון בדברי יוסף בפסוק זה ובין החלק השני בדבריו? (5 נקודות)
- (2) קרא גם את התרגום לעברית של דניאל, ב', 8-9, 17-20, 23.
- ח עוֹנָה הַמֶּלֶךְ וְאוֹמֵר [לְחַכְמֵי בָבֶל]: אֲכֹן יוֹדַע אֲנִי כִּי זְמַן אֲתֵם
 ט קוֹנִים, מִפְּנֵי שְׂרָאִיתֶם שֶׁהַחֶלֶט מִמֶּנִּי הִדְבַּר: כִּי אִם לֹא תוֹדִיעוּנִי אֶת הַחֶלֶם,
 מִשְׁפָּטְכֶם אֶחָד הוּא; וְדַבֵּר בְּזַב וְנִשְׁחַת הַתְּכַוֵּנְתֶם לְאֹמֵר לְפָנַי, עַד שֶׁהֲזֵמֵן
 יחֲלֶף; [...]
- יז אֲז הֲלֹף דְּנִיָּאל
 יח לְבֵיתוֹ – וְלַחֲנֻנְיָהּ, מִישָׂאֵל וְעִזְרָיָה חֲבֵרָיו הוֹדִיעוּ אֶת הַדְבָר: לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים
 מִלְּפָנָי אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם עַל רִזְזוֹ, שֶׁלֹּא יֵאָבִידוּ אֶת דְּנִיָּאל וְחֲבֵרָיו עִם שְׂאֵר
 יט חַכְמֵי בָבֶל: אֲז נִגְלָה הַרְזוֹ לְדְנִיָּאל בְּמֵרָאֵת הַלַּיְלָה: אֲז בִּרְף דְּנִיָּאל אֶת אֱלֹהֵי
 כ הַשָּׁמַיִם: עוֹנָה דְּנִיָּאל וְאוֹמֵר: יְהִי שֵׁם אֱלֹהִים מְבָרַךְ מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
 כג אֲשֶׁר הַחֲכֵמָה וְהַגְּבוּרָה שְׁלוֹ הִיא: [...]. לָהּ, אֱלֹהֵי
 אֲבוֹתַי, מוֹדָה וּמִשְׁבַּח אֲנִי, עַל שְׁנֵתָתְ לִי חֲכֵמָה וְגְבוּרָה, וְעַתָּה הוֹדַעְתָּנִי אֶת
 אֲשֶׁר בִּקְשָׁנוּ מִמֶּךָ: כִּי דַבֵּר הַמֶּלֶךְ הוֹדַעְתָּנוּ:

כיצד דברי דניאל בקטע זה עשויים ליישב את הסתירה שעליה כתבת בסעיף (1)?

(5 נקודות)

/המשך בעמוד 8/

4.

קרא בראשית, ט"ו, 17-1.

א אַתֶּר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר-הָהוָּא
 ב אֶל-אַבְרָם בְּמַחְזֵה לֵאמֹר אֶל-תִּירָא אַבְרָם אֲנֹכִי מִגַּן לְךָ
 ג שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד: וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנָי הָהוּא מִה-תִּתֶנּוּ לִי
 ד וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עִרְדִּי וּבֶן-מִשְׁק בֵּיתִי הוּא דִמְשַׁק אֱלִיעֶזֶר:
 ה וַיֹּאמֶר אַבְרָם הֵן לִי לֹא נִתְּתָה זֶדַע וְהִנֵּה בֶן-בֵּיתִי יֹדֵשׁ אֹתִי:
 ו וְהִנֵּה דְבַר-הָהוּא אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשְׁךָ זֶה כִּי-אִם אֲשֶׁר
 ז יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ הוּא יִירָשְׁךָ: וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הֲבֵט-
 ח נָא הַשְּׂמִימָה וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים אִם-תּוּכַל לִסְפֹּר אֹתָם וַיֹּאמֶר
 ט לֹא כֹה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ: וְהֵאמֵן בְּהָהוּא וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ עֲדָקָה:
 י וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי הָהוּא אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאוּר כַּשְׂדִּים לְתֵת
 יא לְךָ אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ: וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הָהוּא בְּמָה
 יב אֲדַע כִּי אִירְשֶׁנָּה: וַיֹּאמֶר אֵלָיו קַחְהָ לִּי עֵגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת
 יג וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת וְאֵיל מְשֻׁלֶּשׁ וְתֹר וְגֹזַל: וַיִּקַּח-לוֹ אֶת-כָּל-
 יד אֵלֶּה וַיְבַתֵּר אֹתָם בְּתוֹךְ וַיִּתֵּן אִישׁ-בְּתָרוֹ לְקַרְאֵת רַעְהוּ
 טו וְאֶת-הַצֹּפֵר לֹא בָתֵּר: וַיִּרְדּוּ הָעֵיט עַל-הַפְּגָרִים וַיֵּשֶׁב אֹתָם
 טז אַבְרָם: וַיְהִי הַשָּׁמֶשׁ לְבוֹא וְתִרְדְּמָה נִפְלָה עַל-אַבְרָם וְהִנֵּה
 טז אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדֹלָה נִפְלֶתתָּ עָלָיו: וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יָדַע תִּדַע
 טז כִּי-גֵר וַיְהִי זֶרְעֶךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעַבְדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע
 טז מֵאוֹת שָׁנָה: וְגַם אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ הֵן אֲנֹכִי וְאַחֲרָי-
 טז כֵּן יֵצְאוּ בְּרִכְשׁ גָּדוֹל: וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל-אַבְתָּיִךְ בְּשָׁלוֹם
 טז תִּקְבֹּר בְּשִׁיבָה טוֹבָה: וְדוֹר רְבִיעִי יָשׁוּבוּ הֵנָּה כִּי לֹא-שָׁלֵם
 טז עוֹן הָאֲמֹדִי עַד-הֵנָּה: וַיְהִי הַשָּׁמֶשׁ בָּאָה וְעֹלְטָה הָיָה וְהִנֵּה
 טז תְּנוּר עֶשֶׂן וּלְפִיד אֵשׁ אֲשֶׁר עָבַר בֵּין הַגּוֹזְרִים הָאֵלֶּה:

תנ"ך, קיץ תשע"ג, מס' 133.001106

- 9 -

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 1-4 בקטע שלפניך.

(1) "שכר הרבה מאד" (פסוק 1).

מדוע אברם מסתייג מהבטחה זו של ה' בנוגע למתן שכר? (5 נקודות)

(2) כיצד ה' מבטל את ההסתייגות של אברם בנוגע לשכרו? (5 נקודות)

ב. (1) יש הטוענים שבברית בין הבתרים התגלה אלוהים לאברם בחלום.

בסס טענה זו על ראייה אחת מן הקטע, והסבר את הראיה. (4 נקודות)

(2) קרא גם זכריה, י', 2.

האם הטענה המובאת בסעיף (1) עולה בקנה אחד עם דברי זכריה בפסוק זה?

נמק את דבריך. (6 נקודות)

ג. בטקסטים שעוסקים בבריתות שנערכו במזרח הקדום נזכר ביתור של בעלי חיים.

קרא את הקטע שלפניך מהחוזה הארמי מספירה, שנחתם בין המלך בר גאיה למלך מתעאל:

"כאשר ייגזר העגל הזה, כך ייגזרו מתעאל ושריו".

(1) לפי הכתוב בחוזה הארמי מספירה, מהי המטרה של ביתור העגל? (5 נקודות)

(2) בפסוק 17 בקטע שלפניך מתואר מעבר בין בתרים.

מה מלמדת העובדה שרק האל עבר בין הבתרים על אופי הברית בקטע שלפניך?

(5 נקודות)

תנ"ך, קיץ תשע"ג, מס' 133,001106

- 10 -

פרק שני (40 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שתיים מהשאלות 5-7 (לכל שאלה – 20 נקודות).

5. קרא דברים, י"ג, 2-6.

ב כִּי־יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נְבִיא א֥ו חֹלֵם חֲלוֹם וְנָתַן אֵלֶיךָ אֹת א֥ו מוֹפֵת: וּבֹא הָאוֹת וְהַמוֹפֵת אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלֶיךָ לֵאמֹר גַּלְכֶּה ד אַחֲרֵי אֱלֹהִים אַחֲרַיִם אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתֶּם וְנִעַבְדֶּם: לֹא תִשְׁמַע אֶל־דִּבְרֵי הַנְּבִיא הַהוּא א֥ו אֶל־חֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא כִּי מִנְסֶה ה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לְדַעַת הַיִּשְׁכֵּם אֱהָבִים אֶת־ה' אֱלֹהֵיכֶם בְּכָל־לִבְבְּכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: אַחֲרֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם תֵּלְכוּ וְאֹתוֹ תִירְאוּ וְאֶת־מִצְוֹתָיו תִּשְׁמְרוּ וּבְקִלּוֹ תִשְׁמְעוּ וְאֹתוֹ תַעֲבֹדוּ וְבוֹ תִדְבְּקוּן: וְהַנְּבִיא הַהוּא א֥ו חֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא יוֹמֵת כִּי דִבַּר־סֶרֶה עֲלֵי־ה' אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהַפֹּדֵךְ מִבֵּית עֲבָדִים לְהַדְיָחְךָ מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ לֵלְכֵת בָּהּ וּבַעֲרַת הָרַע מִקִּרְבְּךָ:

א. קרא גם ירמיה, כ"ג, 25-28.

בכל אחד מן הקטעים האלה מוצג קריטריון לזיהוי נביא שקר.

(1) הסבר מהו הקריטריון בכל קטע. (6 נקודות)

(2) איזה מן הקריטריונים מובהק יותר, לדעתך? נמק. (4 נקודות)

ב. קרא פסוקים 3-5 בקטע שלפניך.

על פי פסוק 4 היה אפשר להניח כי הנביא או חולם החלום פועל מטעם ה'.

הסבר טענה זו, ובסס אותה על הכתוב. (10 נקודות)

6. קרא ישעיה, כ"ט, 7-8.

ז וְהָיָה בַחֲלוֹם חֲזוֹן ח לַיְלָה הַמּוֹן כָּל־הַגּוֹיִם הַצְּבֹאִים עַל־אֲרִיאֵל וְכָל־עֲבִיָּה ח וּמִצְדָּתָהּ וְהַמְצִיקִים לָהּ: וְהָיָה כֹּאֲשֶׁר יַחֲלֵם הָרַעֵב וְהַנֶּה אֹכֵל וְהַקֵּיץ וְרָקָה נִפְשׁוֹ וְכֹאֲשֶׁר יַחֲלֵם הַצֵּמָא וְהַנֶּה שֹׁתֵהּ וְהַקֵּיץ וְהַנֶּה עֵיף וְנִפְשׁוֹ שׁוֹקֵקָה בֵּן יִהְיֶה הַמּוֹן כָּל־הַגּוֹיִם הַצְּבֹאִים עַל־הָרַע צִוּוֹן:

א. לפי פסוק 8 בקטע שלפניך, הסבר מהו הקשר בין החלום למציאות, לדברי הנביא.

(10 נקודות)

ב. על רקע הנסיבות המתוארות בפסוק 7, מהו המסר בדברי הנביא בפסוק 8? (10 נקודות)

/המשך בעמוד 11/

תנ"ך, קיץ תשע"ג, מס' 001106, 133

- 11 -

7. קרא שיר השירים, ה' 2-8.

ב
 אָנִי
 יִשְׁנֶה וְלִבִּי עַר קוֹל וְדוֹדֵי דוֹפֵק פִּתְחֵי־לִי אַחֲתֵי רַעֲיָתִי יוֹנְתֵי
 ג תְּמִתֵּי שְׂדֵאֵי שֵׁל גַּמְלָא־טָל קוֹצוֹתַי רְסִיסי לֵילָה: פִּשְׁטָתִי אֶת־
 כָּתְנֹתַי אֵיכָבֵדָה אֶלְבֵּשְׁנָה רְחֻצְתִּי אֶת־רַגְלֵי אֵיכָבֵדָה אֶטְנַפֵּס:
 ה דוֹדֵי שְׁלַח יָדוֹ מִן־הַחֹזֶר וּמַעֲי הִמּוּ עָלָיו: קָמְתִי אָנִי לִפְתּוֹחַ
 ו דוֹדֵי וַיְדִי גִטְפוֹ־מִזֶּרֶעַ וְאַצְבָּעֹתַי מִזֶּרֶעַ עַבְרַת עַל פְּפוֹת הַמַּנְעוּל:
 ז פִּתְחֹתִי אָנִי לְדוֹדֵי וְדוֹדֵי חָמַק עָבַר נִפְשִׁי יֵצֵאָה בְּדַבְרוֹ
 ח בְּקִשְׁתִּיהוּ וְלֹא מִצְאָתִיהוּ קָרְאתִיו וְלֹא עָנְנִי: מִצְאָנִי
 ט הַשְּׂמֵרִים הַסַּבְבִּים בְּעִיר הַכּוֹנֵי פִצְעוֹנֵי נִשְׂאוּ אֶת־דְּרֵי־יָדַי מֵעָלַי
 י שְׁמֵרֵי הַחֲמוֹת: הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם אִסְתַּמְצְאוּ
 אֶת־דוֹדֵי מִהֲתַגִּידוּ לוֹ שְׁחֹלֶת אֶהְבֶּה אָנִי:

א. (1) יש הטוענים שפסוקים אלה מתארים חלום שחלמה הנערה.

הבא מפסוקים אלה שתי הוכחות העשויות לתמוך בטענה שמדובר בחלום ולא במציאות, והסבר כל הוכחה. (8 נקודות)

(2) הבא מפסוקים אלה שתי דוגמאות המבטאות את הגעגועים של הנערה לדודה, והסבר אותן. (6 נקודות)

ב. לעתים אף שאדם כְּמוֹהוּ, הוא חושש לממש את כמיהתו.

כיצד באה לידי ביטוי בקטע שלפניך תכונה אנושית זאת? בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך